

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΚΟΣΜΗ

ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ ΚΙ' ΑΛΗΣΜΟΝΗΤΑ

ΙΕ'

Τὰ μαθήματα ἐδίδοντο κατ' ἀποκοπήν με μερικές δραχμές, καὶ οἱ γενικοὶ χοροὶ ἐπροκαλοῦσαν συρροή χορευτῶν, οἱ ὁποῖοι με ἓνα εἰκοσάλεπτον διὰ τὴν εἴσοδον, ἐχόρευαν ἕως τὰ μεσάνυχτα ὅλους τοὺς εὐρωπαϊκοὺς χοροὺς ὑπὸ ἦχους ἑνὸς ὀργανέτου, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν περίοδον τῆς Ἀποκρηῆς μετεφέρετο ἀπὸ σπίτι σὲ σπίτι.

Ὁ Κράκαρης ἐδίδασκε τοὺς χοροὺς αὐτοὺς καὶ στὰ κορίτσια, ἀλλὰ στὰ σπίτια των, ἐπειδὴ τότε δὲν εἶχαν προχωρήσει τόσο ὥστε νὰ πηγαίνουν στὸ χοροδιδασκαλεῖο.

Ὅποιος δὲν ἐγνώρισε τὸν Κράκαρη στὴν ἀκμή του, δὲν ἐγνώρισε τὸν Πειραιᾶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Τύπος ἀνθρώπου, πού εἶχε καταλάβει τὴ ζωὴ ἀπὸ τὴν καλὴ τῆς ὄψι καὶ πού ἀντίκρυζε κάθε ἀναποδιά με τὴν θυμοσοφία του, πού ἀπλοποιούσε καὶ τὰ δυσκολώτερα.

Στὶς παρέες τῆς Ἀποκρηῆς ἦταν ἀπαραίτητος, ἐπειδὴ διηύθυνε τὶς καντρίλλιες καὶ τοὺς λανσιέδες, στὸν κόσμον τῶν μαθητῶν του καὶ τῶν μαθητριῶν του.

Ἡ τακτικὴ του μεταμφίσεις ἦταν τῆς Τουρκογύφτισσας, πού ἔλεγε τὴ μοῖρα καὶ ἦταν ἀμίμητος.

Εἶχε τὴν τέχνη ν' ἀπομιμῆται καὶ ὅλες τὶς γλώσσες πού ὠμιλοῦντο, νὰ τὶς προφέρῃ τέλεια, χωρὶς ὅμως ν' ἀρθρώ-νῃ οὔτε μιὰ πραγματικὴ λέξι ἀπὸ αὐτές.

Ἦναγκάσθη ὅμως νὰ διακόψῃ αὐτὰς τὰς ἐκδηλώσεις τῆς γλωσσομαθείας του ἐξ αἰτίας ἑνὸς περιστατικοῦ, πού τὸν ἔφερε σὲ δύσκολη θέσι.

Εἶχε βρεθῆ μιὰ μέρα στὸ κατὰστημα τοῦ Ἀγιομαυρίτη, ὅπου μερικοὶ Ρῶσοι ναῦτες με τὸν ἀξιωματικὸν των ἠγόραζαν σιδερικὰ διὰ τὸ πλοῖο.

Ὁ Κράκαρης ἤρχισε νὰ παρ-λάρη με τὴν ἀπταιστή ρωσικὴ προφορὰ του, χωρὶς ὅμως νὰ λέγῃ τίποτε.

Οἱ Ρῶσοι ναῦται τὸν παρη-κολούθουν ἀρκετὴν ὥρα με περιέργειαν, ἀλλὰ δὲν ἐκαταλάβαιναν τίποτε. Αὐτὸ τοὺς ἐστε-νοχώρησε, ἐκατάλαβαν ὅτι τοὺς περιέπαιζε καὶ ἐκ συμφώνου ἐ-πετέθησαν ὅλοι ἐναντίον του καὶ ἄρχισαν νὰ τὸν γρονθοκο-ποῦν.

Ὁ δραγουμάνος ἐπενέθη καὶ ἔδωσε ἐξηγήσεις εἰς τοὺς Ρῶ-σους, αὐτοὶ ὅμως ἦσαν ἀκράτητοι κι' ὁ Κράκαρης με με-γάλη δυσκολία καὶ χάρις εἰς τὴν εὐκινησία του βρέθηκε σωσμένος στὸ δρόμο καὶ φεύγων δρομαίως κατέφυγε στὸ ξυλουργεῖο του καταρῶμενος τὴν... γλωσσομάθειάν του.

Ἐκτοτε ὁ Κράκαρης εἶχε διαγράψει τὴν χρῆσιν τῶν ξέ-νων γλωσσῶν καὶ ὅταν σὲ κάποια δημοτικὴ ἐκλογή ἤθε-λε νὰ τοῦ ἐκθέσουν ὑποψηφιότητα Παρέδρου καὶ παρέτα-σαν μεταξὺ τῶν προσόντων καὶ τὸ ὅτι ἦταν πολύγλωσσος, ἔκαμε τὴν δήλωσιν:

— Τὶς γλώσσες τὶς παράτησα στοῦ Ἀγιομαυρίτη...

Τὴν διδασκαλία τῶν εὐρωπαϊκῶν χορῶν εἶχε ἀναλάβει κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην καὶ ἄλλος χοροδιδάσκαλος, ἐπι-σημότερος αὐτός, πού εἶχε τὸ χοροδιδασκαλεῖο του σὲ μιὰ μεγάλη αἴθουσα στὸ Πασσαλιμάνι, ὁ Βλάσσης.

Σ' αὐτὰ τὰ δυὸ χοροδιδασκαλεῖα συνεκεντρῶντο ἀπὸ τὰ πρωτοβόχια ἕως τὶς Ἀποκρηῆς ὅλοι ὅσοι ἠτοιμάζον-το νὰ κάμουν τὴν ἐμφάνισιν των ὡς χορευταὶ κατὰ τὴν προ-σεχῆ ἀποκρηάτικη περίοδο.

Στὰ αὐθόρμητα γλέντια τοῦ λαοῦ πού ἦσαν ἐκδηλώ-σεις ψυχῆς πού ζοῦσε πραγματικὰ, ἔκαναν συντροφιά καὶ ἢ διασκεδάσεις τοῦ κόσμου τῶν ἀρχοντονοικοκυραίων, ἀ-πὸ τὰς ὁποίας δὲν ἔλειπε κι' ὁ λαός, ἀφοῦ ὅλοι ἦταν λαός.

Στὰ σπίτια των ὅμως, πού δὲν ἔλειπε καὶ ὁ ἀποκρηά-

τικὸς σκοπός, πού ἐθεωρεῖτο ὡς κάτι τι ἐπιβεβλημένο καὶ σεβαστό γιὰ τὴν ἔναρξι καὶ γιὰ τὸ τέλος τοῦ γλεντιοῦ, ἔ-καναν τὴν ἐμφάνισιν των καὶ οἱ ὀργανοπαῖκται, πού ἐπρό-σθεταν μιὰ ξεχωριστὴ ζωηρότητα στὶς συντροφίες.

Οἱ Κουκουδάκηδες, μιὰ οἰκογένεια ὀλόκληρη, ὁ Σταῦ-ρος, ὁ Βασίλης, ὁ Μανώλης καὶ, ἂν δὲν ἀπατώμαι, ὁ Γιάν-νης, ἀληθινοὶ καλλιτέχναι τῶν ἐγχόρδων ὀργάνων, με τὸ βιολί, τὸ λαοῦτο, τὸ μαντολίνο, τὴν κιθάρα ἔκαναν ἐκτε-λεσεις καὶ κομματιῶν τοῦ χοροῦ, ἀλλὰ καὶ τραγουδιῶν, πού ἐλίκνιζαν τὴν ψυχὴ στὴν ἀπόλαυσι τοῦ ὠραιότερου ὀ-νεῖρου.

Ἐπαιζαν καὶ τραγουδοῦσαν μ' ἓνα κύρος, πού ὅποιος ἤθελε νὰ βεβαιώσῃ ὅτι κάποιο σκοπὸ τὸν ἄκουσε τέλεια ἐκτελούμενον, ἔκανε τὴ δήλωσι:

— Τὸν ἄκουσα ἀπὸ τοὺς Κουκουδάκηδες.

Καὶ ὁ Ντιγκντᾶς με τὴν κομπανία του ξετρέλλαινε τὸν κόσμον τῶν γλεντζέδων με τὶς δυνατὲς δοξαριές καὶ πενιές καὶ με τὰ τραγούδια του.

Αὐτὲς ἡ κομπανίες ἦσαν ἀπαραίτητες γιὰ κάθε συντρο-φιά πού ἤθελε νὰ δώσῃ κάποιον ἰδιαιτέρο τόνο κτὶ χρῶμα στὶς συγκεντρώσεις τῆς καὶ στὰ γλέντια τῆς. Μὰ δὲν ἦσαν μόνον αὐτοί.

Ἐνας τακουνοποιός, ὁ Νικό-λας ὁ τακουναῖς, με τὴ μεσο-φωνία τῆ φυσαρμόνικᾶ του, ἦ-ταν ἰκανός νὰ κρατήσῃ μερό-νυχτα ὀλόκληρα γλέντι καὶ ἐνθουσιασμό, με τὰ σαρκιά του, με τὸ σαμπαῖ του, με τὶς μα-τινάδες του.

Στὰ τελευταῖα χρόνια, στὸν αἰῶνα πού διερχόμεθα τώρα, ἔκαμαν τὴν ἐμφάνισιν των ὀ-μάδες πυκναὶ Βοημῶν πού πε-ριήρχοντο ὄλα τὰ κέντρα μοι-ρασμένοι εἰς ὀμάδας ἀπὸ ἄν-δρες καὶ γυναῖκες με μίαν ἄρ-παν, με μίαν κιθάραν, με βιο-λί κι' ἔπαιζαν καὶ τραγουδοῦ-σαν. Αὐτοὶ ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἐπί-σημα κομμάτια πού ἐξετέλου-σαν, εἶχαν μάθει, ἀπὸ ὅλα τὰ ἐλ-ληνικὰ τραγούδια, δηλαδὴ τὸ τραγουδοῦσαν χωρὶς νὰ ξέ-ρουν καὶ τί λέει, τὸ τραγουδι τῆς ἐποχῆς:

«Φύσα ἀέρι, κῶμα θρέχε, τῆς θαρκού
(λας τὰ πανιά

Γιὰ νὰ πᾶμε σ' ἄλλα μέρη, γιὰ νὰ πᾶμε στὴν ξενιτειά».

Αὐτὸ ἦταν ἀρκετὸ γιὰ νὰ τοὺς δώσῃ ὁ κόσμος τὸ ὄνομα «Τὰ φυσαέρια», με τὸ ὁποῖο καὶ μόνον ἦσαν γνωστοί.

Στὰ καλοκαιρινὰ γλέντια ἔδιναν τὸ σύνθημα τὰ ὑπσί-θηρια θεάματα καὶ ἀκροάματα. Ἡ Ρόζα καὶ ἡ Καρολίνα στὴν πλατεῖα τοῦ Θεμιστοκλέους, στὸ Τελωνεῖο, στοῦ Τζε-λάπη, στὴ Γέφυρα, τραγουδοῦσαν καὶ χόρευαν με βιολί, λαοῦτο καὶ σαντοῦρι, με τὰ κρόταλα στὰ χέρια καὶ με μιὰ ἐπιφώνησι πού ξετρέλλαινε μικροὺς καὶ μεγάλους:

— Ἰντεμπιτιγιάλα!

Ἄπλως ὁ κόσμος, ἀπλὲς ἢ ἀξιώσεις του, ἀπλᾶ τὰ κέ-φια, μὰ πραγματικὰ.

Κοντὰ σ' αὐτὸ τὸν κόσμον, πού γλεντοκοποῦσε κι' ἀπε-λάμβανε τὴ ζωὴ του, ἦσαν καὶ οἱ τύποι, πού ἄμα ἀποφά-σιζαν νὰ διασκεδάσουν ἐπροκαλοῦσαν τὴν γενικὴ περιέρ-γεια καὶ ἐνέπνεαν τὴ ζωὴ καὶ τὸ κέφι καὶ στοὺς ἄλλους, πού δὲν ἦσαν συντροφιά μαζὺ των.

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ : Ἡ Συνέχεια.